

Koncepce rozvoje Ústavu hospodářských a sociálních dějin

Prof. PhDr. Ivan Jakubec, CSc.

Úvod

Ústav hospodářských a sociálních dějin se za posledních téměř 30 let od svého vzniku v roce 1990 etabloval jako významné historické pracoviště s excelentním výzkumem, jasným koncepčním a badatelským profilem, rezonancí v domácím i mezinárodním kontextu i zájmem ze strany studentů (včetně v rámci ERASMU) o hospodářské a sociální dějiny.

Jistým limitujícím faktorem částečně z badatelského i pedagogického hlediska je stávající prostorové umístění a vybavení ústavu, které nedrží krok ani se současnými měřítky v rámci České republiky, což konstatovala nedávno i komise v souvislosti s žádostí o institucionální akreditaci UK. Získané grantové prostředky neumožňují radikální obměnu nábytkového i počítačového vybavení ústavu. Současně se finanční situace ústavu za nového vedení fakulty podstatně zlepšila, neboť požadované „úspory“ minulým vedením fakulty byly pro ústav téměř likvidační.

Ústav může bez obav navázat na projekt rozvoje a perspektiv minulého vedení ústavu a pokračovat v nich. Ústav by měl zachovat a posílit své postavení špičkového a inovativního pracoviště, stát se atraktivním pro studenty, pro spolupráci na národní i mezinárodní úrovni a rozvíjet své dosavadní uznání v rámci odborné veřejnosti doma i v zahraničí.

Personální rozvoj ÚHSD

Pro řízení ústavu byla v minulých letech charakteristická vzájemná komunikace, transparentnost rozhodování, metoda sdíleného vedení a snaha omezit administrativu. V tomto trendu je žádoucí pokračovat.

Ústav překonal díky předchozímu vedení ústavu nepříznivou finanční situaci. V současné době je finanční situace ústavu stabilizována. Napomohly tomu kromě výše přidělovaných prostředků (výuka, věda, Progres) také prostředky získané v rámci ESF a grantové prostředky. Obměna složení ústavu, vyvolaná dosažením věkové hranice pro odchod do důchodu a nárůst pedagogické činnosti a vědeckých úkolů (nároky v rámci nových akreditací v bakalářském, navazujícím magisterském a doktorském studiu), dávají prostor pro uplatnění mladé generace. Cílem není odchod kolegů s nárokem na starobní důchod, ale přechod na snížený úvazek a využití jejich zkušeností a předání nové generaci. Příkladem je snížení úvazku prof. Kubů a přijetí dr. Gecka. Na podzim budou vypsána výběrová řízení pro seminář sociálních dějin (odborný asistent 2x 0,5 úvazku), který posílí tento seminář s ohledem na nové povinnosti pana doc. Pullmanna. U všech vypsáných výběrových řízení se počítá s tříletou dobou s možností prodloužení.

Rozvoj pedagogické činnosti

Ústav se podílí na bakalářské formě studia historie. Letos byla podána nová akreditace, která již byla schválena. Obdobně se ústav zapojil do přípravy akreditace bakalářského studia pro učitele.

V minulých letech se etablovalo samostatné navazující magisterské studium Historie – hospodářské a sociální dějiny. V tomto roce byla podána nová akreditace tohoto oboru. V současné době byla akreditace schválena příslušnými grémii na fakultě a nyní je posuzována na rektorátní úrovni.

Do konce roku 2024 má ústav platnou akreditaci doktorského studia, která prošla změnami při posledním projednávání příslušnými grémii. Důraz je kladen na užší kontakt studenta s ústavem a školitelem a častější kontakt členů oborové rady.

V nadcházejícím období mezi priority bude patřit:

- Dokončení formálních požadavků na akreditaci navazujícího magisterského studia.
- Naplňování povinností v rámci nové akreditace doktorského studia.
- Pokračování v pestré nabídce specializovaných přednášek, zajišťovaných interními i externími pracovníky.
- Rozšíření nabídky přednášek o zahraniční přednášející. Ideálním případem by bylo dvakrát během semestru. V současné době probíhá jednání s prof. A. Komlosy (Viedeň) a prof. Kaelble (SRN).
- Letos ještě připravujeme akreditaci habilitačního řízení a řízení jmenování profesorem. Jedná se de facto o prodloužení stávající akreditace. O habilitační řízení a profesorské řízení na našem ústavu je zájem, nejen v rámci UK, ale i v rámci České republiky.
- Udržení či rozšíření nabídky cizojazyčných přednášek a seminářů. V současné době se členové ústavu podílejí na výuce pro studenty v rámci ERASMu a doc. Barth přednáší německy i anglicky.

Rozvoj vědecké, výzkumné a další tvůrčí činnosti

Vědecká činnost ústavu patří k jeho silným stránkám. V tomto směru by bylo žádoucí pokračovat i nadále, ať již formou podpory vědecké činnosti individuálních projektů, tak týmových badatelských záměrů.

Mezi priority v oblasti vědy patří:

- Podpora podávání projektů na všech úrovních (GAČR, operační programy, NAKI atd.)
- Podporovat výzkumné projekty s domácími i zahraničními partnery.
- Zajišťovat vydávání ústavního cizojazyčného časopisu WISOHIM a jeho zařazení do evropských databází.
- Podporovat mladé vědecké pracovníky.
- Dokončení vysokoškolské publikace k hospodářským (částečně i sociálním) dějinám českých zemí (Nakladatelství Karolinum). První díl zachycující vývoj od poloviny 18. století do roku 1914 ji vyšel ve dvou vydáních česky a jeho anglická mutace již prošla prvními korekturami, druhý díl pro období 1918-1989 je v současnosti ve stadiu zrodu. Počítá se rovněž s anglickou mutací. Po dokončení obou dílů a jejich přeložení do angličtiny budou mít studenti kvalitní odbornou publikaci pro období posledních 250 let.

Na ústavu panuje pluralita bádání, což oceňuje odborná veřejnost i studenti. V současnosti se na ústavu realizuje několik projektů, financovaných z různých zdrojů (RUK – Progres, GAČR, ESF aj.).

Výhled dalších oblastí rozvoje

Zahraniční spolupráce

V této oblasti se ústav podílí na výměně studentů v rámci ERASMu (bakalářský, magisterský i doktorský stupeň) i na mobilitě vyučujících. Na ústavu se díky péči minulého vedení ústavu využívá možnost hostování zahraničního docenta v rámci výměny DAAD a spolupráce s FSV UK (doc. Barth).

I nadále bude nutné udržovat stávající individuální kontakty členů ústavu se zahraničními partnery a institucemi, podporovat jejich členství v zahraničních grémích a společnostech, podporovat výjezdy studentů na zahraniční pobyty. Žádoucí jsou také dlouhodobější pobyty mladých pracovníků; jejich realizaci napomůže optické navýšení členů ústavu na podzim 2018 a v následujícím roce.

Obraz a postavení ústavu ve společnosti

Ústav v rámci své vědecké kompetence není zaměřen jen do nitra fakulty a univerzity, ale je otevřen i společnosti. K současným diskusím reagujícím na palčivá témata současnosti jsou členové ústavu vybaveni po teoretické i odborné stránce. Obecně lze zájem o minulost ve společnosti jen přivítat a současně také prezentovat široké veřejnosti výsledky svých dlouholetých bádání. Nejedná se jen o U3V, ale o diskusní pořady ve veřejnoprávních médiích apod. Ústav se tak podílí na naplňování tzv. třetí role univerzity ve společnosti.

Závěr

Pokud budu navržen na místo ředitele Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK, mohu jednak navazovat na předchozí úspěchy svého předchůdce, jednak se opírat o členky a členy ústavu. Snahou je podpořit rozvoj ústavu jako celku a současně zajistit na ústavu kolegiální přátelskou atmosféru, aniž by byly dotčeny náročné úkoly vědy, výzkumu a výuky. Pokud získám důvěru vedení fakulty, budu usilovat, abych ji neztratil. Případné jmenování chápu jako službu, službu oboru, fakultě, univerzitě a veřejnosti.